

Spoštovane veteranke, veterani in domoljubi, predvsem pa spoštovani pohodniki, ki ste se z velikim navdihom povzpeli na Triglav, v svojem imenu in imenu Zveze policijskih veteranskih društev Sever vas lepo pozdravljam na Spominskem pohodu na Triglav. V čast mi je, da vam lahko danes spregovorim, ko se spominjamo udeležencev partizanskih patrolj, ki so se leta 1944 trikrat povzpele na vrh Triglava, če lahko rečem na vrh enega izmed najpomembnejših simbolov slovenstva, in na njegovem vrhu simbolično razvile slovensko zastavo. To je bilo dejanje, ki ga ne smemo pozabiti. Razvitje slovenske zastave je takrat simboliziralo junaška dejanja in ravnanja partizanov ter vseh zavednih Slovenk in Slovencev v boju zoper okupatorja v drugi svetovni vojni.

Potrebno pa se je spomniti tudi zgodovinskega vzpona na Triglav pred 33. leti, ko je na zasnježnem vrhu Triglava, na Aljaževem stolpu, ponovno zaplapolala slovenska zastava, toda takrat prvič zastava samostojne, suverene in neodvisne Slovenske države. Zelo vesel sem, da se je spominski pohod na Triglav oprijel in da je njegova sporočilnost vse širša, saj se z njim obeležuje vse zgodovinske dogodke, ki so zelo pomembno prispevali k samostojnosti Republike Slovenije. Današnja in jutrišnja prireditve pa nas tudi povezuje. In zelo lepo je, da se tukaj na Kredarici in na Pokljuki združuje ne le ena generacija, temveč več generacij, kar je zagotovilo za negovanje spomina na vse vojne in druge dogodke, ki so pripeljali do samostojne Republike Slovenije ter za ohranitev slovenskega jezika in kulture ter domoljubnosti.

Naj k temu dodam, ponosno plapolajoča zastava slovenske države na Triglavu tudi danes predstavlja slovensko demokratično državo. O tem sem tukaj na Kredarici govoril pred leti. Rekel sem, da ima Triglav tri vrhove, zato vsaj zame ti vrhovi simbolizirajo tri neodvisne veje oblasti, zakonodajno, izvršilno in sodno. To delitev oblasti nekateri še vedno ne razumejo pravilno in te veje oblasti ne delujejo tako, kot bi morale. Po mojem je največji problem v tem, da je sodna veja oblasti vedno manj neodvisna, da zakonodajni oblasti diktira izvršilna veja oblasti, ki državni zbor uporablja kot svoj glasovalni stroj. Zato predlagam, naj bodo v bodoče spominski pohodi na Triglav in prireditve ob tem, tudi opozorilo, kako naj se izvaja oblast, ki je zapisana v Ustavi Republike Slovenije.

Spoštovani,

danes je tudi priložnost, da se spomnimo drugih dogodkov izpred mnogih let, ki so nas pripeljali do samostojne Republike Slovenije. Spomnimo se borcev I. svetovne vojne ter mesta in vloge generala Maistra in njegovih borcev, Tigrovcev, borcev II. svetovne vojne ter vojnih in civilnih vojnih invalidov ter izgnancev. Ob današnji slovesnosti moramo povedati, da je v osamosvojitveni vojni padlo 19 pripadnikov teritorialne obrambe, milice in drugih. V tej vojni pa niso sodelovali samo pripadniki teritorialne

obrambe in milice, temveč tudi mnogi drugi v različnih vlogah ter državljanke in državljani Slovenije.

Ob pogledu na novejšo slovensko zgodovino moram omeniti uspešno izpeljano akcijo Sever v letu 1989, ko smo preprečili tako imenovani »Miting resnice«, kjer je takratna slovenska oblast in milica ob sodelovanju vseh drugih in podpori slovenskih državljanek in državljanov Beogradu zelo jasno povedala in pokazala, da bomo sami skrbeli za varnost naših državljanek in državljanov. Letos bomo praznovali 35. obletnico akcije Sever. Če ne bi preprečili mitinga, ne bi bila še isti mesec sprejeta nova volilna zakonodaja in ne bi bile izvedene prve neodvisne volitve v letu 1990 in vse drugo ne bi potekalo tako kot je, na poti k samostojni Sloveniji. To mnogi politiki in tisti, ki so na oblasti pozabljajo.

Enotnost in odgovornost sta gotovo večni vrednoti, katerih se moramo ne samo spominjati, ampak tudi negovati in ohranjati. Velikokrat slišimo besede o tisočletnih sanjah Slovenk in Slovencev po lastni državi. Mogoče je bolje kot sanje to obdobje poimenovati kot hrepenenja naroda po samostojnosti, suverenosti ali neodvisnosti, saj smo dolga obdobja živeli pod nadvlado drugih, tudi tujcev, ki so bili naši gospodarji, čeprav na naši zemlji.

Sedaj, ko so se s predlogom o novem spomeniku osamosvojitve odprle nove možnosti podpore ali zanikanja in razprave o tem, kdo je bil prvi predlagatelj, je čas, da se strankarski voditelji ustavijo in razmislijo. Politično in strankarsko pregrete glave morajo izkoristiti trenutek in pomisliti na prihodnost. Vendar ne le na prihodnost sebe in svoje stranke, ampak na prihodnost Slovenskega naroda in države. In vladna komisija, katere član sem bil, je vladi predlagala in vlada je sprejela sklep, da se bo spomenik slovenske osamosvojitve postavil na Trgu Republike, in da bo med drugim simboliziral dvig Slovenske zastave.

Spoštovani.

Najbolj imamo v spominu simbolični dvig zastave na Trgu republike ob dnevu državnosti leta 1991. Prav pa je, da slovenska javnost izve, da tisti večer ni bila dvignjena slovenska zastava samo na Trgu republike. Miličniki so tisto noč, predvsem zjutraj, na vseh mejnih prehodih z droga odstranili jugoslovansko zastavo in slovesno dvignili slovensko zastavo, tudi na novo vzpostavljenih mejnih prehodih z Republiko Hrvaško. In naj še enkrat spomnim, da je bila takrat dvignjena Slovenska zastava tudi na Triglavu.

Še več, miličniki so istočasno z vseh mejnih kamnov odstranili napis SFRJ in napisali Republika Slovenija. Glede na to lahko ugotovimo, da ob dvigu slovenske zastave na Trgu republike in Triglavu ni šlo samo za simboliko, saj se je hkrati tudi na meji vzpostavila dejanska samostojnost in suverenost Republike Slovenije. Ne nazadnje tudi Milošević je želel »miting resnice« izvesti na Trgu republike.

Naj razmišljanje o enotnosti zaključim z ugotovitvijo, da je celotna osamosvojitvena epopeja, vključno z vojno za obrambo samostojnosti Slovenije, zgodovinsko enkratna in navdihujoča. Plebiscitarno odseva zaključno dejanje dozorelega hrepenenja slovenskega naroda, državljanek in državljanov Slovenije, da živi v lastni državi, odprti v Evropo in svet ter si prizadeva za mir v svetu.

To izjemno lepo simbolizira naša himna: *»Živé naj vsi naródi, ki hrepené dočakat dan, ko, koder sonce hodi, prepír iz svéta bo pregnan, ko rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak«!* Te izjemne vsebine himne bi se morali zavedati vsi Slovenci, še bolj pa politiki, ne le doma, temveč na vseh uradnih obiskih tujih državljanov doma in v tujini. Njim, predvsem pa agresorjem, je potrebno prevesti in povedati, da imamo v himni, ki je najpomembnejši simbol naše enotnosti, samostojnosti, suverenosti in državnosti besedilo, ki nas in ves svet opozarja, da naj žive vsi narodi in da je potrebno iz sveta pregnati prepír in ustaviti vse vojne konflikte v svetu, ki jih je preko 50. In politiki ne morejo mimo tega, še manj pa čakati na skupne izjave in poteze Evropske unije oziroma Organizacije združenih narodov.

Spoštovani,

hvala vsem, ki ste se udeležili pohoda na Triglav. Vesel sem, da je med nami tudi vse več mladih. Želim vam varno vrnitev na Pokljuko na osrednjo proslavo in prijetno druženje danes tukaj in jutri, ki bo sledilo po osrednji proslavi.

Hvala za pozornost!

Kredarica, 12. 7. 2024

izr. prof. dr. Tomaž Čas
predsednik ZPVD Sever